प्रधानमंत्री गरीब कल्याण अन्न योजना

सुरुवात

- 26 मार्च 2020 रोजी अर्थ मंत्री निर्मला सीतारामन यांच्या हस्ते.
- कोविड-19 विरुद्धच्या लढाईत गरीबांना मदत करण्यासाठी PMGKAY हा प्रधानमंत्री गरीब कल्याण पॅकेज (PMGKP) चा एक भाग आहे.
- हे तीन महिन्यांच्या कालावधीसाठी (एप्रिल, मे आणि जून) जाहीर करण्यात आले होते, ज्यामध्ये 80 कोटी शिधापत्रिकाधारकांचा समावेश होता. ती 30 जून 2020 रोजी संपेल.
- या योजनेचा उद्देश राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायद्यांतर्गत समाविष्ट असलेल्या प्रत्येक व्यक्तीला सार्वजनिक वितरण प्रणाली (PDS) द्वारे आधीच पुरविलेल्या 5 किलो अनुदानित अन्नधान्याव्यतिरिक्त अतिरिक्त 5 किलो धान्य (गहू किंवा तांदूळ) मोफत देणे हा आहे.
- प्रादेशिक आवडीनुसार लाभार्थींना 1 किलो डाळ मोफत मिळण्यासही पात्र आहे.

वैशिष्ट्ये

- COVID-19 आणि त्याच्याशी संबंधित परिणामाविरुद्ध लढा देण्यासाठी ही योजना देशातील लोकांसाठी एक आर्थिक मदत पॅकेज आहे.
- या पॅकेजअंतर्गत देशातील गरजू लोकांना सुमारे 1.7 लाख कोटींचे वाटप करण्यात आले आहे.
- या योजनेअंतर्गत सुमारे 80 कोटी गरिबांना पुढील तीन महिने प्रत्येकी पाच किलो तांदूळ किंवा गहू मोफत दिले जाणार आहे. यापूर्वीच अनुदानित स्वरूपात देण्यात आलेल्या 5 किग्रॅ भात आणि गहू खेरीज हे अतिरिक्त अनुदान आहे.
- याशिवाय या गरीबांना प्रति कुटुंब एक किलो मोफत डाळही दिली जाणार आहे.

- या योजनेंतर्गत कोरोना विषाणूविरुद्धच्या लढ्यात अग्रक्रमाने सहभागी झालेल्या डॉक्टर, स्वच्छता कामगार, नर्स, पॅरामेडिक्स आणि इतर कर्मचाऱ्यांना 50 लाख रुपये इतक्या विमा संरक्षणाची तरतूद करण्यात आली आहे.
- योजनेअंतर्गत वृद्धापकाळ, दिव्यांग आणि निवृत्तीवेतनधारक व्यक्तींच्या खात्यात थेट लाभ हस्तांतरण योजनेअंतर्गत 1000 रुपये जमा करण्यात येणार आहेत. तीन कोटी व्यक्तींना याचा लाभ होईल.
- या योजनेंतर्गत पुढील 3 महिन्यांच्या कालावधीसाठी 20 कोटी महिला जनधन खातेधारकांच्या प्रत्यक्ष खात्यावर प्रति महिना 500 रुपये याप्रमाणे रक्कम जमा केली जाईल.
- महात्मा गांधी राष्ट्रीय रोजगार हमी योजनेंतर्गत रोजगारासाठीच्या मजुरी दरामध्ये वाढ करुन तो प्रतिदिन 182 रुपयांवरून 202 रुपये करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.
- याचा लाभ 13.62 कोटी कुटुंबांना होणे अपेक्षित आहे.

आव्हान

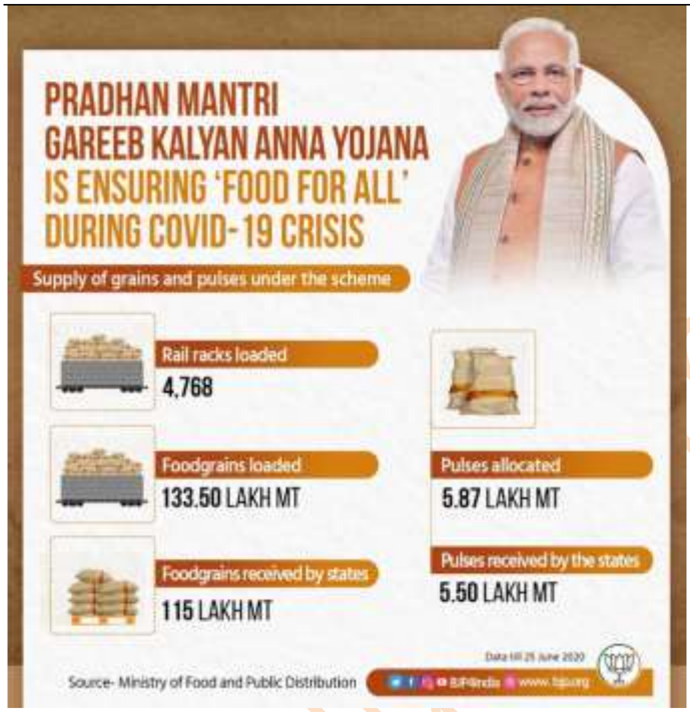

- एक कळीचा मुद्दा असा आहे की राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायद्याचे लाभार्थी हे गेल्या जनगणनेवर (2011) आधारित आहेत. तेव्हापासून अन्न-असुरक्षित लोकांची संख्या वाढली आहे आणि ते अनकव्हर राहतात.